

'Lege Harten' door Juli Zeh

Juli Zeh is een Duitse schrijfster, geboren in 1974 in Bonn. Zij groeide in nog geen 10 jaar uit van een veelbelovende auteur tot een inmiddels gevestigde naam in Duitsland. Van oorsprong is Juli Zeh juriste met volkenkunde als specialisme.

Haar eerste boek *Adler und Engel* werd in 2002 onderscheiden met de Deutsche Bucherpreis voor het beste debuut. Daarna won ze nog talloze vooraanstaande literaire prijzen met haar werk.

Lege Harten (*Leere Herzen*, 2017) is Juli Zeh's elfde roman. Daarnaast schreef ze eerder ook een kinderboek, een theaterstuk en verscheidene essay's.

In haar oeuvre spreekt Juli Zeh zich expliciet (en vaak ook provocatief) uit over haar beeld op de politieke en maatschappelijke situatie in Duitsland.

In *Lege Harten* creëert de schrijfster een absurdistisch en provocatief beeld van post-Merkel Duitsland en de politieke situatie in de wereld in de nabije toekomst (2025). Trump en Poetin hebben inmiddels gezamenlijk een einde gemaakt aan de oorlog in Syrië. Aan de macht is de populistische en extreemrechtse partij BBB (Boze Burger Beweging), welke symbool staat voor het verlies van geloof in de democratie en de onverschillige houding van deze generatie ten opzichte van politiek en samenleving.

Samen met haar compagnon Babak runt Britta in het middelgrote stadje Braunschweig een kliniek voor mensen met suïcidale gedachten. Na een uitgebreide screening, die uit 12 stappen bestaat, wordt er gekeken of de mensen “geschikt” zijn om ingezet te worden hun leven te beëindigen ten gunste van een door hen gekozen terroristische organisatie. Wanneer zij de screening niet doorstaan keren zij vol dankbaarheid terug naar hun eigen bestaan. Een select gezelschap blijft overeind in de selectie en krijgt op deze manier de kans om een betekenisvolle dood te sterven.

Wanneer er een aanslag op de luchthaven van Leipzig wordt verijdeld, waar de Brug geen aandeel in heeft, gaan Babak en Britta naarstig op zoek naar de organisatie die met hun concept aan de haal lijkt te zijn gegaan, en waardoor De Brug haar marktpositie en controle gaandeweg lijkt te gaan verliezen.

Juli Zeh werkt actuele thema's op briljante wijze uit naar toekomstperspectief. Door haar absurdistische en surrealistische schets van de Duitse (hier inmiddels bijna nihilistische) maatschappij in 2025 wordt een confronterende spiegel voorgehouden. Het doorschieten van de burger naar de wens om meer naar hen te luisteren, de opkomst van het populisme en de hang naar protectionisme leidt uiteindelijk tot het tegenovergestelde. Mensen verliezen uiteindelijk het geloof in de democratie, onverschilligheid is wat de klok slaat. Zelfs mensen die voorheen duidelijk van zich lieten horen, zoals Britta, stemmen niet meer. Onverschilligheid is wat de mensen nog drijft.

De personages corresponderen naadloos met bovenstaande thematiek. De dwangmatige en overgestructureerde Britta haalt je als lezer het bloed onder je nagels vandaan. Steriel, koud en onberekenend. Nut en winst zijn voor haar het enige wat telt. De schrijfster laat in haar verhaal niets te wensen over. Mooi is de tegenstelling van het hoofdpersonage Britta met haar beste vriendin Julietta. Zij lijkt de metafoor voor wat ooit was: warmte, gelukzaligheid, rust en de wens om naar elkaar te luisteren, oftewel een verwijzing naar de decennia die straks ver achter ons liggen. Ook hiermee lijkt de schrijfster een statement af te willen geven; slaan we verder door in onze opvattingen om gehoord te willen worden, dan is dat wat volgt. Denk aan hoe goed we het nu hebben en vergeet de waarde van onze democratie niet. Zo slecht zit het huidige politieke stelsel niet in elkaar.

Opvallend is de kracht waarmee Juli Zeh het verhaal uitwerkt: zelfs de schrijfstijl in dit verhaal is conform de setting, kil, steriel, kort en krachtig. Perfectionistisch tot in detail.

Wat mij betreft slaat de schrijfster hiermee ook enigszins de plank mis. De personages en het verhaal komen hiermee niet echt tot verdieping en worden niet volledig uitgewerkt. Het verhaal blijft statisch en komt niet helemaal tot bloei. Dit vind ik persoonlijk erg jammer. Het lijkt of er toch iets mist. Dit geldt ook voor het plot: het verhaal transformeert langzaam richting thriller en blijft daarmee een beetje hangen door het wat 'laffe' en oppervlakkige einde.

Briljant thema, een prima literaire prestatie, leest snel en lekker maar mist helaas diepgang en de impact die het wellicht wel zou verdienen gezien de actualiteit.

Uitgeverij Ambo Anthos, 2018

Pagina's 293

Vertaald uit het Duits door Annemarie Vlaming (*Leere Herzen*, 2017)

ISBN 978 9026 342 769

Recensie door Lieke Janssens, november 2019